

УДК 614.8

О.І. Крайнюк, Д.П. Дубінін, В.А. Данільченко

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Здійснено аналіз виникнення пожеж в Україні та забезпечення пожежної безпеки в населених пунктах сільської місцевості, а також деякі питання підвищення її ефективності.

Ключові слова: аналіз пожеж, пожежна безпека, сільська місцевість.

О. Крайнюк, Д. Дубінін, В. Данільченко

PROBLEMS OF ENSURING FIRE SAFETY IN THE RURAL SETTLEMENTS

An analysis of fire origination in Ukraine and ensuring fire safety in the rural settlements is done, and some problems of raising its efficiency are considered.

Keywords: analysis of fires, fire safety, rural settlements.

Статистика свідчить, що протягом останніх 10 років в Україні щороку виникало близько 52 тис. пожеж. Загалом, з 2000 по 2009 роки в державі зареєстровано 523848 пожеж, унаслідок яких загинуло 37503 особи та 17867 осіб було травмовано. Щодня в державі у середньому виникало 145 пожеж, унаслідок яких гинуло 10 та отримувало травми 5 осіб, вогнем знищувалося або пошкоджувалося 60 будівель та споруд і 8 одиниць техніки.

Прямі матеріальні збитки від пожеж за зазначений період становлять понад 2 млрд. 211 млн. грн., а загальні економічні витрати – більше 7 млрд. грн., що в середньому, сягає близько 0,75 % внутрішнього валового продукту.

Одним з пріоритетних завдань є протипожежний захист сільських населених пунктів, де щороку реєструється близько 18 тис. пожеж, що складає близько 33 % від загальної кількості (див. рис. 1), а їх гасіння ускладнюється значною віддаленістю підрозділів державної пожежної охорони та низьким рівнем технічної оснащеності протипожежних формувань сільськогосподарських об'єктів.

Велика кількість пожеж та їх наслідки свідчать про гостру необхідність підвищення ефективності охорони життя людей, національного багатства і навколишнього природного середовища, що потребує посилення протипожежного захисту об'єктів та населених пунктів.

Ситуація, яка склалася із функціонуванням та створенням підрозділів місцевої пожежної охорони в Україні катастрофічна.

До реформування аграрного сектора економіки для забезпечення пожежної безпеки в сільській місцевості існувало близько 9 тисяч підрозділів місцевої пожежної охорони, які ліквідували близько половини пожеж на селі.

За останні роки кількість підрозділів пожежної охорони, які несуть цілодобове чергування у сільській місцевості, зменшилась на 1949 одиниць, що становить третину від загальної кількості (29%), кількість пожежних автомобілів, що знаходяться на бойовому чергуванні, зменшилась на 2534 одиниці або 36%, ліквідовано 1317 будівель або 20% пожежних депо.

Станом на сьогодні, кількість протипожежних формувань у сільській місцевості складає 4826 підрозділів, з них підрозділи місцевої пожежної охорони, які можуть виконувати завдання за призначенням складає лише 883 підрозділи, з яких на цілодобовому чергуванні знаходиться 789. На балансі зазначених МПО знаходиться 1033 одиниці пожежної техніки, яка на 98 % вичерпала свій моторесурс [3, 4].

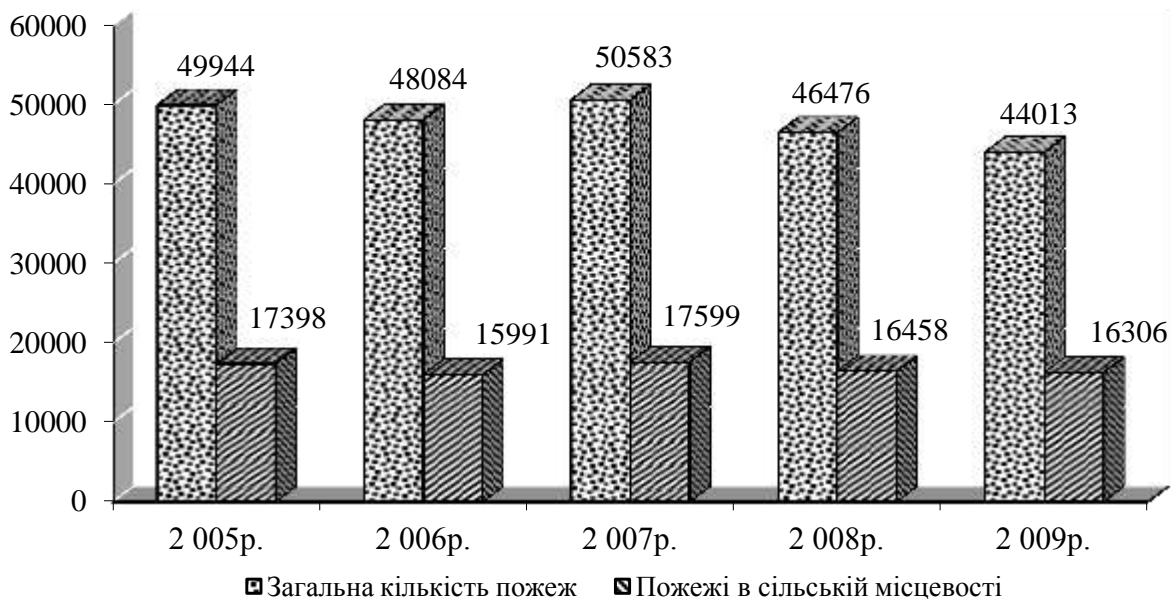

Рисунок 1 – Кількість пожеж, які виникли протягом 2005–2009 років на території України

За вимогами [1] у селищах і селах підрозділи місцевої пожежної охорони створюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Додатково підрозділи місцевої пожежної охорони можуть створюватися також у містах та для охорони об'єктів. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення місцевих пожежних команд здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів, які відраховуються підприємствами, установами та організаціями, розташованими на території району, в розмірі 0,1 відсотка від основних та оборотних коштів, відрахувань від платежів з майнових видів страхування на фінансування запобіжних заходів, а також за рахунок пожертвувань юридичних і фізичних осіб [1, 2]

Як свідчить практика то забезпечення пожежної безпеки на селі зводиться із року в рік лише до листування між ГУ МНС України в областях та місцевими органами виконавчої влади. Питання щодо фінансування та створення підрозділів місцевої пожежної охорони далі прийнятого рішення органом виконавчої влади не йде, кошти виділяються недостатні.

З огляду на вище зазначене актуальним є питання організації працездатної та ефективної системи попередження і реагування на пожежі в сільських населених пунктах для визначення і виконання заходів спрямованих на боротьбу з пожежами і визначення місць дислокації підрозділів місцевої пожежної охорони з метою ефективного захисту сільського населення та об'єктів агропромислового комплексу від пожеж.

За останні роки були зроблені кроки на шляху до відновлення та налагодження функціонування підрозділів місцевої пожежної охорони (далі МПО), підтвердженням цього є проведені науково-дослідні роботи щодо підвищення захисту сільських населених пунктів та створення підрозділів місцевої пожежної охорони в регіонах України, а саме:

Проведено аналіз факторів, що впливають на час прибуття підрозділів місцевої пожежної охорони до місця пожежі та визначення його значення для можливості побудови сітки покриття. Проведено аналіз та збір матеріалів щодо розробки та побудови алгоритмів визначення сітки покриття.

При розробленні програмного забезпечення щодо визначення сітки покриття підрозділами місцевої пожежної охорони в сільських населених пунктах опрацьовувалися наступні питання:

а) проведено аналіз та визначено вихідні дані щодо створення програмного забезпечення з визначення сітки покриття підрозділами місцевої пожежної охорони:

- аналіз факторів, які впливають на час прибуття підрозділів місцевої пожежної охорони до місця пожежі (радіус кривизни доріг, покриття доріг, рельєф місцевості та інше);

- аналіз та збір матеріалів щодо розробки та побудови алгоритмів визначення сітки покриття;

- аналіз критеріїв щодо обґрунтування необхідної кількості сил та засобів підрозділів місцевої пожежної охорони;

б) науково та теоретично обґрунтовано доцільність розроблення програмного забезпечення щодо визначення сітки покриття підрозділами місцевої пожежної охорони в сільських населених пунктах:

- розроблені математичні залежності та побудовано алгоритми щодо визначення сітки покриття підрозділами місцевої пожежної охорони в сільських населених пунктах;

- обґрунтовано граничний час прибуття підрозділів місцевої пожежної охорони до місця пожежі;

- обґрунтовано необхідна кількість сил та засобів з урахуванням кількісної та якісної оцінки стану населених пунктів, що лежать в межах радіусу виїзду підрозділу МПО;

- визначено та побудовано інформаційно-аналітичну базу даних щодо характеристик району (області).

За результатами роботи розроблені Методичні рекомендації «Визначення сітки покриття підрозділами місцевої пожежної охорони в сільських населених пунктах» та відповідне програмне забезпечення для розрахунку площі обслуговування та місць дислокації підрозділів місцевої пожежної охорони (комп'ютерна програма «Покриття») які узгодженні Листом Державного департаменту пожежної безпеки МНС України № 31/1/2971 від 08 травня 2008 року.

Проведено також аналіз і систематизацію законодавчих та нормативно-правових актів, які регламентують діяльність підрозділів МНС України щодо взаємодії зі службами району, з місцевими органами виконавчої влади при виникненні пожежі у сільській місцевості.

При розробленні Інструкції щодо порядку організації пожежогасіння в населених пунктах сільської місцевості опрацьовувалися наступні питання:

- проведено аналіз та визначено особливості гасіння пожеж в сільській місцевості підрозділами МПО;

- організація та функції роботи районного штабу щодо організації взаємодії служб життєзабезпечення району при гасінні пожежі;

- порядок контролю за станом зовнішнього протипожежного водопостачання у районі;

- форми та порядок взаємодії зі службами району при виникненні пожежі;

- рекомендації щодо застосування для гасіння пожеж техніки, яка використовується в сільському господарстві;

- програма підготовки особового складу підрозділів місцевої пожежної охорони.

За результатами роботи розроблені «Методичні рекомендації щодо порядку організації гасіння пожеж в населених пунктах у сільській місцевості», які затвердженні Наказом МНС України № 798 від 20 вересня 2010 року.

На сьогодні за участі авторів виконується науково-дослідна робота, метою якої є обґрунтування доцільності і визначення місць дислокації підрозділів місцевої пожежної охорони в регіонах України.

При проведенні розрахунків і обґрунтуванні доцільності та визначенні місць дислокації опрацьовуються наступні питання:

а) проведення аналізу та визначення вихідних даних щодо обґрунтування доцільності створення підрозділів місцевої пожежної охорони в регіонах України:

- аналіз критеріїв щодо обґрунтування місць дислокації підрозділів місцевої пожежної охорони;

б) проведення розрахунків та обґрунтування доцільності створення підрозділів місцевої пожежної охорони в регіонах України, визначення місць їх дислокації:

- аналіз стану пожежної безпеки, розрахунок та обґрунтування доцільності створення підрозділів місцевої пожежної охорони в центральному регіоні: - Вінницька, Житомирська, Хмельницька, Київська, Полтавська, Сумська, Кіровоградська, Черкаська та Чернігівська області;

- аналіз стану пожежної безпеки, розрахунок та обґрунтування доцільності створення підрозділів місцевої пожежної охорони в східному регіоні: - АР Крим, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Одеська, Херсонська та Харківська області;

- аналіз стану пожежної безпеки, розрахунок та обґрунтування доцільності створення підрозділів місцевої пожежної охорони в західному регіоні: - Львівська, Рівненська, Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська, Чернівецька та Волинська області.

в) проведення аналізу та фінансово-економічне обґрунтування запропонованого підходу щодо створення підрозділів місцевої пожежної охорони в регіонах України.

За результатами роботи будуть розроблені «Пропозиції щодо визначення місць дислокації місцевої пожежної охорони в регіонах України» термін закінчення роботи другий квартал 2011 року.

Проблеми, які утворилися у сільській місцевості, вимагають спрямованих дій щодо організації гасіння пожеж та заходів щодо вдосконалення нових прийомів та способів реагування, спрямованих на попередження та ліквідацію пожеж. Питання організації гасіння пожеж в населених пунктах сільської місцевості потребує вирішення як на етапі створення підрозділу МПО, так і на етапі його функціонування. Першим і достатньо важливим кроком цієї роботи є налагодження взаємодії між підрозділами МПО та службами району. Наступні питання при налагодженні гасіння пожеж підрозділами місцевої пожежної охорони в сільській місцевості – це забезпечення їх джерелами водопостачання. Їх можливо вирішити шляхом відновлення інженерних споруд існуючих вододжерел і улаштуванням нових, визначення вимог утримання та перевірки джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про пожежну безпеку» від 17.12.93 № 3745-ХІІ.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про місцеву пожежну охорону» від 24.02.03 № 202.

